

SYLABUS

Informacje ogólne

Nazwa przedmiotu	Elementy edytorstwa źródeł historycznych
Semestr i rok akademicki	semestr zimowy 2019/2020
Semestr studiów	5
Rodzaj przedmiotu	ćwiczenia
Liczba godzin (zajęć) ¹	10 godzin (5 zajęć)
Liczba punktów ECTS	1
Język wykładowy	polski
Prowadzący	dr Barbara Bienias

Cele kształcenia

Celem zajęć jest zaznajomienie słuchaczy z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi edycji nowożytnych źródeł historycznych (1500–1800) oraz zapoznanie ich z ogólnymi aspektami pracy edytorskiej. Ponadto słuchacze zdobywają praktyczne umiejętności, które ułatwią im samodzielne przygotowanie krytycznej edycji źródła historycznego, zarówno do celów naukowo-badawczych, jak i popularyzatorskich.

Efekty kształcenia

Po zakończeniu przedmiotu i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia słuchacz:

- ma podstawową wiedzę z zakresu specyfiki przedmiotowej i metodologicznej edytorstwa źródeł historycznych w kontekście polskim, jak i globalnym,
- zna podstawową terminologię z zakresu edytorstwa źródeł historycznych,
- zna różne metody badawcze i narzędzia warsztatu edytora źródeł historycznych,
- potrafi korzystać w podstawowym zakresie z narzędzi nauk pomocniczych historii w pracy edytora źródeł historycznych,
- posiada umiejętności poprawnego komentowania, opatrywania przypisami oraz przygotowania do publikacji tekstów źródłowych z zachowaniem zasad sztuki edytorskiej,
- posiada podstawową wiedzę z zakresu cyfrowej edycji źródeł historycznych,
- korzysta z bibliografii, baz danych, multimediiów, pomocy archiwalnych itp. w przygotowaniu edycji krytycznej źródła,
- potrafi formułować potrzeby wydawnicze w ramach interesujących go zagadnień z historii nauki.

Opis treści kształcenia

Zajęcia obejmują m.in. omówienie różnych rodzajów edycji tekstów źródłowych w kontekście istniejących instrukcji i formatów wydawniczych, z uwzględnieniem edycji

¹ 1 godzina – 45 minut; 1 zajęcia – 90 minut.

cyfrowych. Słuchacze przyswoją zasady tworzenia aparatu krytycznego oraz samodzielnie wykonają edycję niewielkiego fragmentu dotąd nieogłoszonego drukiem źródła historycznego. Ponadto podczas zajęć uczestnicy prześledzą najistotniejsze wyzwania wydawnicze edytorów angielskiego traktatu naukowego *Astrostereon* (1603) autorstwa E. Greshama (studium przypadku).

1. Obfitość źródeł historycznych a potrzeby wydawnicze

- Ocena wartości wydawniczej źródła;
- Lokalizacja źródła jako istotny element edycyjny: biblioteki, archiwa, kolekcje państwowe i prywatne, muzea;
- Rodzaje edycji źródeł historycznych (cele, odbiorcy, nośniki, tekst a przekaz, edycja naukowa i popularnonaukowa – omówienie na przykładach; praca na materiałach dostarczonych przez prowadzącą)

2. Wyzwania jakie stawiają źródła historyczne

- Obiór właściwej podstawy źródłowej;
- Dochodzenie autorstwa i datowanie tekstu;
- Praca nad tekstem (omówienia pojęć, przykłady i ćwiczenia): rękopis, faksymile, paleografia, transkrypcja, transliteracja, stemma, kolacja, koniektura, emendacja, modernizacja;
- Kontekst powstania źródła;
- Problemy natury technicznej i prawnej przy tworzeniu edycji

3. Praca edytora źródeł historycznych

- Tworzenie aparatu krytycznego;
- Rodzaje przypisów;
- Rola wstępu w edycjach krytycznych źródeł;
- Redakcja tekstu i współpraca z wydawnictwem;
- Instrukcje wydawnicze a praktyka wydawnicza (omówienie i praca na przykładach);
- Omówienie decyzji wydawniczych na przykładzie: Pękacka-Falkowska Katarzyna, Bogusz, Halina. *Dziennik podróży uczonej Christiana Erndtela, lekarza przybocznego króla Augusta II*. Wydawnictwo Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2018.

4. Studium przypadku – wyzwania w tworzeniu edycji krytycznej traktatu *Astrostereon* (1603) autorstwa Edwarda Greshama.

- Rękopisy *Astrostereonu*: datowanie, tekst wyjściowy, paleografia, transkrypcja, kolacja, autorstwo kopii (omówienie, hipotezy badawcze, ćwiczenia);
- Porównanie fragmentów wydanych drukiem (1700-1705) z transkrypcją z rękopisu; omówienie decyzji edytorskich i możliwych współczesnych rozwiązań
- Propozycje względem aparatu krytycznego i przypisów do planowanej współczesnej edycji źródła (omówienie, ćwiczenia);
- Omówienie propozycji wydawniczej (list to wydawnictwa zagranicznego)

5. Edycje cyfrowe źródeł oraz narzędzia humanistyki cyfrowej pomocne edytorom.

- Baza danych „Korpus tekstów i korespondencji Jana Dantyszka” na stronie Pracowni Edytorstwa Źródeł IBI AL UW (<http://dantiscus.ibi.uw.edu.pl/?menu=aboutCorpus&f=aboutCorpus>)
omówienie struktury i zawartości bazy
- Baza Early Modern Books Online Text Creation Partnership:

(<https://quod.lib.umich.edu/e/eebogroup/>) omówienie możliwości pracy z bazą
- Omówienie projektów cyfrowych:
The Archeology of Reading (<https://archaeologyofreading.org/>) oraz
Casebooks (<https://casebooks.lib.cam.ac.uk/#>)

Zalecana literatura

A Handbook of Editing Early Modern Texts, red. Claire Loffman, Harriet Phillips, Routledge 2017.
Chatier, Robert. *The Author's Hand and the Printer's Mind*, Polity Press 2014.
Dymmel, Piotr. *Bibliografia edytorstwa źródeł historycznych w Polsce: historia, krytyka tekstu, metodyka i technika wydawnicza*, Lublin 2001.
Editione sine fine, t.1, red. Krzysztof Kopiński, Wojciech Mrozowicz, Janusz Tandecki, Toruń 2017.
Friedberg Marian, *Wydawanie drukiem źródeł archiwalnych. Metoda i technika pracy edytorskiej*, Warszawa 1963.
Górski Konrad [et al.], *Zasady wydawania tekstów staropolskich: projekt*, PAN IBL Wrocław 1955.
Hunter, Michael. *Editing Early Modern Texts. An Introduction to Principles and Practice*, Palgrave Macmillan 2009.
Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku, red. K. Lepszy, Wrocław 1953.
Piśmienność pragmatyczna – Edytorstwo źródeł historycznych – Archiwistyka. Studia ofiarowane Profesorowi Januszowi Tandeckiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin, red. Roman Czaja, Krzysztof Kopiński, Toruń 2015.
Sikorska-Kulesza, Joanna. „Obfitość źródeł jako problem edytorski”, w: *Edytorstwo wobec masowości źródeł najnowszych*, red. Joanna Sikorska-Kulesza, Warszawa 2018, ss. 7-20.
Starnawski Jerzy, *Praca wydawcy naukowego*, Wrocław 1992.
Stewart Alan, Heather Wolfe, *Letterwriting in Renaissance England* [katalog towarzyszący wystawie], Folger/Washington 2004.
Szymański, Józef. *Nauki pomocnicze historii*, różne wydania, zwłaszcza rozdział *Edytorstwo historyczne*.
Tandecki Janusz, Krzysztof Kopiński. *Edytorstwo źródeł historycznych*, Warszawa 2014.
Teoria i praktyka edycji nowożytnych źródeł w Polsce (XVI-XVIII w.) seria Studia Edytorskie t.1, red. A. Perłakowski, Kraków 2012.

Forma zaliczenia

Zaliczenie na ocenę; części składowe oceny: aktywny udział słuchacza w zajęciach, przygotowywanie się na bieżąco do zajęć, samodzielne przygotowanie edycji krótkiego, wcześniej niepublikowanego, rękopiśmiennego tekstu źródłowego (np. listu, fragmentu pamiętnika, traktatu naukowego, dokumentu, etc.).